

EBS QUARTERLY REVIEW

ОГЛЯД
ЗАКОНОДАВЧИХ
ЗМІН

ЗМІСТ

Воєнний стан

- Директор за кордоном: хто за нього? ([читати](#))
- Первинку втрачено під час бойових дій: що робити далі ([читати](#))
- Філія на окупованій території: податковий облік розрахунків із контрагентами ([читати](#))
- Списання нерухомого майна з обліку через війну ([читати](#))
- Благодійна допомога під час війни: зміни в оподаткуванні ([читати](#))

Аутсорсинг бухгалтерського обліку та оподаткування

- Мінфін затвердив порядок щодо неможливості виконання податкових обов'язків під час війни ([читати](#))
- Які операції з постачання послуг з харчування звільняються від оподаткування ПДВ? ([читати](#))
- Валютні обмеження на час війни – оновлено з 6 вересня ([читати](#))
- Нюанси оподаткування ПДФО гіг-Спеціаліста ([читати](#))
- Уряд визначив строки переходу торговців на безготівкові платежі ([читати](#))

Аутсорсинг розрахунку заробітної плати

- З 1 жовтня 2022 року мінімальна заробітна плата 6700 грн ([читати](#))
- З 2 вересня діють зміни до інструкції щодо нарахування ЄСВ ([читати](#))
- Оновлено єдину звітність з ЄСВ, ПДФО, ВЗ ([читати](#))

HR консалтинг

- З 10 серпня 2022 року роботодавці можуть застосовувати нову форму трудового договору з нефіксованим робочим часом ([читати](#))
- 19 липня набрав чинності Закон щодо оптимізації трудових відносин ([читати](#))
- З 15 липня 2022 року діє Порядок щодо подання ПФУ е-відомостей про трудову діяльність ([читати](#))

Юридичний консалтинг

- Контрагент, пов'язаний із державою-агресором: юридичний нюанс ([читати](#))
- Новий Закон про акціонерні товариства ([читати](#))
- Оновлення інформації про бенефіціарів під час війни ([читати](#))

Трансфертне ціноутворення

- Контрольовані іноземні компанії: розроблено проєкти звітів та зміни до декларації з прибутку ([читати](#))
- Затверджено порядки відповідності умов контрольованих операцій принципу «втягнутої руки» ([читати](#))

ВОЕННИЙ СТАН

ДИРЕКТОР ЗА КОРДОНОМ: ХТО ЗА НЬОГО?

Директорка з лютого 2022 р. виїхала за кордон. Підприємство працює, зарплата директору не нараховується. Як правильно документально оформити? Яку відпустку надати? Яка заява потрібна? Що проставити в табелі? Хто повинен виконувати функції директора?

Документальне оформлення

Роботу директорки, яка через війну виїхала за кордон, можна оформити у три способи.

1. Оформити відпустку без збереження зарплати, скориставшись карантинном. Це передбачено ст. 84 КЗпП, ч. 3 ст. 26 Закону про відпустки:

- карантин продовжили до 31 березня включно постановою КМУ від 15.12.2021 р. №1336, якою внесено зміни до постанови КМУ від 09.12.2020 р. №1236;
- карантин продовжили до 31 травня включно постановою КМУ від 23.02.2022 р. №229, якою внесено зміни до постанови КМУ від 09.12.2020 р. №1236;
- карантин продовжили до 31 серпня включно постановою КМУ від 27.05.2022 р. №630, якою внесено зміни до постанови КМУ від 09.12.2020 р. №1236;
- карантин продовжили до 31 грудня включно постановою КМУ від 19.08.2022 р. №928, якою внесено зміни до постанови КМУ від 09.12.2020 р. №1236

Щоб отримати вищезазначену відпустку, директор має написати чотири окремі заяви (під кожен карантин), наприклад: *«Прошу надати мені відпустку без збереження заробітної плати на період встановленого на території України карантину з 1 квітня 2022 р. до 31 травня 2022 р.»*, а роботодавець — видати відповідні накази.

В зв'язку з тим, що директор за кордоном, подати заяви особисто проблематично, можна надіслати фото такої заяви електронними засобами зв'язку. В табелі проставляється літерна позначка «НА» або цифровий код «18».

2. Оформити відпустку без збереження зарплати на час воєнного стану. Це передбачено ч. 2 ст. 12 Закону №2136. Нагадаємо, що воєнний стан продовжено до 31 грудня 2022 р. Зміст заяви може бути таким: *«Прошу надати мені відпустку без збереження заробітної плати на період дії воєнного стану та до дня його закінчення»*.

3. Оформити основну щорічну відпустку. У табелі проставляється літерна позначка «В» або цифровий код «08».

Хто повинен виконувати функції директора?

У разі відсутності директора його обов'язки покладаються на:

- заступника;
- іншого працівника підприємства, якщо заступника немає. І тут усе залежить від того, чи має директор право делегувати право підпису, чи ні.

Директор має право делегувати право підпису

Директор може передати свої повноваження в повному обсязі іншій особі на час своєї відсутності, але тільки якщо йому надано таке право установчими документами підприємства.

Тобто за відсутності заступника та наявності у директора права делегувати виконання своїх повноважень іншій особі директор видає наказ про те, що на період його відпустки без збереження заробітної плати призначається особа, яка виконуватиме його обов'язки.

Директор без права делегування підпису

Відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 207 ЦКУ, правочин, який вчиняє юрособа, підписується особами, уповноваженими на це її установчими документами, довіреністю, законом або іншими актами цивільного законодавства.

Тобто, аби особа, яка замінюватиме директора, могла представляти інтереси підприємства у правовідносинах із третіми особами, потрібно видати їй довіреність. А щоб така інша особа мала можливість укладати правочини від імені підприємства без довіреності, для цього засновник повинен включити до ЄДР відомості про інших осіб, які, крім директора, можуть діяти від імені підприємства без довіреності.

Звертаємо увагу: якщо статут не надає директору можливості передати свої повноваження іншій особі, то питання щодо заміни повинне вирішуватися загальними зборами учасників.

Повідомляти держреєстратора про те, що функції директора на час його відпустки без збереження зарплати виконуватиме інша особа (на підставі рішення, протоколу, наказу, довіреності), не потрібно, бо до ЄДР вносять відомості про зміну керівника, а в цьому випадку директор не змінюється і його повноваження не припиняються.

Нагадаємо, що працівникові, який виконуватиме тимчасово обов'язки директора та не є його штатним заступником, виплачують різницю в окладах.

ПЕРВИНКУ ВТРАЧЕНО ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ: ЩО РОБИТИ ДАЛІ

Первинні документи мають значення не лише для бухобліку, але й для цілей оподаткування. Податковий Кодекс України передбачає **правила відновлення знищених** первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків та зборів, ведення яких передбачено п. 44.5 ПКУ.

Правила такі:

- **по-перше**, платник податків зобов'язаний **письмово повідомити ДПСУ за місцем обліку** про втрату первинки **протягом 5 днів** від дати такої події;
- **по-друге, до повідомлення** необхідно **додати документи**, які підтверджують настання події, унаслідок якої відбувалися втрата, пошкодження чи дострокове знищення первинних документів;
- **по-третє, для відновлення** первинки платнику податків **відведено 90 к. дн.** із дня, наступного за днем повідомлення про це податківців.

В умовах війни діє низка «воєнних» спецнорм для випадків, якщо платник не має можливості надати документи (Закон України № 2173-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану»). Такі зміни/спецнорми внесено в пп. 69.28 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ, стосуються вони тих платників, що не можуть пред'явити первинку, на підставі якої сформовано показники, пов'язані з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань.

Підставами неможливості пред'явлення первинних документів є:

- втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів або знаходження їх на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями РФ;
- неможливість їх вивезти або таке вивезення пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я платника податків, фізичних осіб чи неможливе у зв'язку з адміністративними перешкодами, установленними органами влади.

Зауважте, що ці спецнорми поширюються на тих платників, які провадили діяльність на:

- територіях, на яких **ведуться (велися) бойові дії**;
- територіях, **тимчасово окупованих** збройними формуваннями РФ.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

У разі якщо втрата документів не пов'язана з проведенням бойових дій, платник податків (податковий агент) не має права застосовувати спецнорми пп. 69.28 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ.

Що можна зробити?

Необхідно вирішити два основних питання:

- 1) **відновлення** втраченої первинки і
- 2) своєчасне **повідомлення** податківців про втрату.

Відновлюємо первинку

Процес відновлення втрачених документів залежить від багатьох факторів (наявність їх в електронній формі, можливість відновити через контрагентів чи держоргани тощо).

Очевидно, що найпростіше буде відновити первинку, яка була збережена в **електронному форматі** (звісно, за умови, якщо відповідні носії даних не були пошкоджені під час бойових дій). У цьому випадку достатньо буде (за потреби) роздрукувати відповідні документи й засвідчити підписами уповноважених на це осіб (керівник, головбух тощо).

Далі на підставі відновленої первинки можна вже сформувати відповідні **реєстри** обліку та, як наслідок, **звітність** (фінансову, податкову тощо).

За схожим сценарієм можна діяти у випадку відновлення документів, що були в контрагентів та держорганів. Зокрема, достатньо звернутися до них у письмовій чи електронній формі для надання відповідних дублікатів або копій.

Повідомляємо податківців

Необхідно подати до ДПСУ за місцем свого обліку **письмове повідомлення** про неможливість вивезти чи втрату первинних документів.

Таке повідомлення складають у **довільній формі** за підписом керівника та головного бухгалтера.

При цьому в повідомленні зазначають:

- **обставини**, що призвели до втрати та/або неможливості вивезення первинних документів;
- податкові (звітні) **періоди**;
- загальний **перелік** первинних документів (за можливості – із **зазначенням реквізитів**).

Дані та показники податкової звітності платника податків (податкового агента) за податкові (звітні) періоди, зазначені в повідомленні, не можуть бути піддані сумніву лише на підставі відсутності первинних документів.

Подане **повідомлення є підставою** для:

- **збереження витрат** (включаючи витрати у зв'язку з придбанням цінних паперів / корпоративних прав);
- **від'ємного значення** об'єкта оподаткування податком на прибуток (включаючи від'ємний фінансовий результат за операціями із цінними паперами / корпоративними правами);
- **податкового кредиту** з ПДВ;
- суми **від'ємного значення** ПДВ минулих податкових (звітних) періодів;

без наявності договірних, розрахункових, платіжних й інших первинних документів, обов'язковість ведення та зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку й нарахування податку.

Процедура подання повідомлення не деталізована у спецнормі пп. 69.28 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ. Таким чином, можна надіслати повідомлення через електронний кабінет у меню "Листування з ДПС".

Якщо після подання повідомлення платнику податків (податковому агенту) **стане відомо про втрату первинки** (мова йде про остаточну втрату документації), необхідно **подати до ДПСУ повідомлення про втрату** первинних документів **із зазначенням обставин такої втрати**.

Такі платники (агенти) **не підлягають перевірці** ДПСУ щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів, у т. ч. по завершенню дії воєнного стану.

Застереження!

Платник податків (податковий агент), який **безпідставно** застосував положення пп. 69.28 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ, вважається таким, що **ухиляється** від сплати податків, та несе відповідальність, передбачену ПКУ й іншими законами України.

Обов'язок доведення відсутності підстав для застосування положень пп. 69.28 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ **покладено на ДПСУ**.

У разі **відмови** у застосуванні зазначених вище спецнорм ДПСУ **не пізніше від одного місяця** з дати отримання відповідного повідомлення від платника податків (податкового агента) **видас вмотивоване рішення** із зазначенням підстави та доказів такої відмови.

Таке рішення може бути оскаржено в адміністративному чи судовому порядку.

До винесення остаточного рішення за справою ДПСУ **не може піддавати сумніву показники** податкової звітності, а також ініціювати проведення будь-якої перевірки платника податків (податкового агента) щодо податкових (звітних) періодів, зазначених у відповідному повідомленні.

Також у податкових (звітних) періодах, зазначених у відповідному повідомленні, **не може бути переглянуто в бік збільшення:**

- зазначені суми податкових зобов'язань із податків і зборів, задекларовані в податкових деклараціях за податкові (звітні) періоди;
- суми від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток, задекларовані в податкових деклараціях / розрахунках за зазначені податкові (звітні) періоди;
- суми бюджетного відшкодування ПДВ, заявлені в податкових деклараціях за зазначені звітні періоди.

ФІЛІЯ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ: ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ІЗ КОНТРАГЕНТАМИ

Особливості відображення в податковому обліку операцій із контрагентами, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях, регулюють відповідні норми підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

Відповідно до п. 26.4 підрозд. 10 розд. XX ПКУ в разі здійснення господарських операцій між особами, які мають податкову адресу на тимчасово окупованій території, та платниками податків, які мають податкову адресу на іншій території України, до таких операцій застосовними є положення ст. 39 ПКУ з огляду на критерії, визначені пп. 39.2.1 ПКУ.

Оскільки філія є частиною підприємства, то операції філії з контрагентами, які знаходяться на тимчасово окупованій території, належать до операцій підприємства та регулюються названими нормами п. 26.4 підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

Операції філії (підприємства) з контрагентами, які знаходяться на тимчасово окупованій території, вважатимуться контрольованими, якщо одночасно будуть виконані такі умови (пп. 39.2.1.7 ПКУ):

– річний дохід платника податків від будь-якої діяльності, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 150 млн грн (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік;

– обсяг таких господарських операцій платника податків із кожним контрагентом, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 10 млн грн (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік.

У разі якщо ці критерії не дотримуються, операції філії зі своїми контрагентами відображають в обліку підприємства у звичайному порядку.

Окрім того, нормами п. 38.4 підрозд. 10 розд. XX ПКУ встановлено: якщо фактичним місцезнаходженням філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу юридичної особи є тимчасово окупована територія, а місцезнаходженням відповідної юридичної особи є інша територія України або територія населених пунктів на лінії зіткнення, така юридична особа, відокремлений чи інший структурний підрозділ, уповноважений нараховувати, утримувати і сплачувати (перераховувати) до бюджету або на єдиний рахунок податки, збори у випадках, передбачених ПКУ, звільняються від відповідальності, визначеної ПКУ, у межах діяльності, яку провадять через такі філії, представництва, відокремлені чи інші структурні підрозділи, за весь період проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення проведення операції Об'єднаних сил (ООС).

Щодо складання первинних документів на операції з контрагентами. Норми пп. 69.28 підрозд. 10 розд. XX ПКУ передбачають, що до платників податків / податкових агентів, які провадили діяльність на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, і не можуть пред'явити первинні документи, на підставі яких здійснюється облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, як виняток із положень ст. 44 цього Кодексу застосовними є спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності.

Підставами неможливості пред'явлення первинних документів є втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів або знаходження їх на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, у разі якщо їх неможливо вивезти або їх вивезення пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я платника податків, фізичних осіб чи неможливе у зв'язку з адміністративними перешкодами, установленими органами влади.

У разі втрати та/або неможливості вивезення первинних документів платник податків / податковий агент подає до контролюючого органу в довільній формі повідомлення про неможливість вивезення первинних документів, підписане керівником підприємства та головним бухгалтером, у якому мають бути зазначені:

- обставини, що призвели до втрати та/або неможливості вивезення первинних документів,
- податкові (звітні) періоди, а також
- загальний перелік первинних документів (за можливості – із зазначенням реквізитів).

Дані та показники податкової звітності платника податків / податкового агента за податкові (звітні) періоди, зазначені в повідомленні, не можуть бути піддані сумніву лише на підставі відсутності первинних документів. Подане повідомлення є також підставою для збереження витрат (включаючи витрати у зв'язку з придбанням цінних паперів / корпоративних прав) та/або від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток (включаючи від'ємний фінансовий результат за операціями із цінними паперами / корпоративними правами), та/або податкового кредиту з податку на додану вартість, та/або суми від'ємного значення податку на додану вартість минулих податкових (звітних) періодів без наявності договірних, розрахункових, платіжних та інших первинних документів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку.

Після подання до контролюючого органу повідомлення про неможливість вивезення первинних документів у зв'язку з їх знаходженням на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, запроваджують мораторій на проведення документальних перевірок щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів.

Якщо після подання повідомлення про неможливість вивезення первинних документів платнику податків / податковому агенту стане відомо про втрату таких документів, такий платник податків / податковий агент зобов'язаний подати до контролюючого органу повідомлення про втрату первинних документів із зазначенням обставин такої втрати.

Платники податків / податкові агенти, які подали повідомлення про втрату первинних документів відповідно до цього підпункту, не підлягають перевірці контролюючим органом щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів, у т. ч. після завершення дії воєнного стану.

Втрата документів, що не пов'язана з проведенням на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, бойових дій, не дає права платнику податків / податковому агенту застосовувати положення цього підпункту.

Обов'язок доведення відсутності підстав для застосування положень п. 69.28 підрозд. 10 розд. XX ПКУ покладено на контролюючий орган. Платник податків / податковий агент, який безпідставно застосував положення цього підпункту, вважається таким, що ухиляється від сплати податків, та несе відповідальність, передбачену цим Кодексом й іншими законами України.

У разі відмови у застосуванні положень п. 69.28 підрозд. 10 розд. XX ПКУ контролюючий орган не пізніше від одного місяця з дати отримання відповідного повідомлення від платника податків / податкового агента видає вмотивоване рішення із зазначенням підстави та доказів такої відмови.

Рішення контролюючого органу може бути оскаржено в адміністративному чи судовому порядку. До винесення остаточного рішення за справою контролюючий орган не може піддавати сумніву показники податкової звітності, а також ініціювати проведення будь-якої перевірки платника податків / податкового агента щодо податкових (звітних) періодів, зазначених у відповідному повідомленні.

У податкових (звітних) періодах, зазначених у відповідному повідомленні, не може бути переглянуто в бік збільшення суми податкових зобов'язань із податків та зборів, задекларовані в податкових деклараціях за зазначені податкові (звітні) періоди, у бік збільшення суми від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток, задекларовані в податкових деклараціях / розрахунках за зазначені податкові (звітні) періоди, у бік збільшення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість, заявлені в податкових деклараціях за зазначені звітні періоди.

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, визначається Кабінетом Міністрів України. На даний момент діє тільки Перелік територіальних громад, які розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затверджений наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25.04.2022 р. № 75.

СПИСАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА З ОБЛІКУ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ

У результаті війни нерухоме майно може бути як частково пошкоджене, так і повністю знищене. Що робити в кожній з цих ситуацій для уникнення негативних податкових наслідків?

Проведення інвентаризації та обстеження

Перші кроки для списання нерухомого майна – це інвентаризація, а іноді навіть додаткове обстеження пошкоджених основних засобів (далі – ОЗ).

Обов'язковість інвентаризації ОЗ перед його списанням передбачена п. 7 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. Для проведення такої інвентаризації на підприємстві створюється постійно діюча комісія.

У випадках, коли ОЗ за класом наслідків (відповідальності) належить до об'єктів із середніми та значними наслідками, крім інвентаризації, потрібно ще провести його додаткове обстеження (ч. 3 ст. 39-2 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»). За результатами такого обстеження складається звіт з рекомендаціями щодо можливості подальшої експлуатації ОЗ.

Таким чином, рішення керівника підприємства про повне або часткове списання об'єкта нерухомості буде обґрунтоване результатами проведених інвентаризації та обстеження ОЗ і засноване на рекомендаціях спеціальної комісії.

В документах про обґрунтованість списання ОЗ треба пояснити технічну та економічну недоцільність проведення ремонту ОЗ та необхідність його списання. З цією метою, наприклад, можна навести технічні чи експлуатаційні норми використання конкретного активу та детально описати невідповідність пошкодженої нерухомості таким нормам.

Документальне оформлення списання

Комісія товариства, яка проводить інвентаризацію, складає Акт списання основного засобу. На підставі такого Акта керівник товариства складає наказ про ліквідацію ОЗ. Але на практиці ліквідацію ОЗ бажано оформити пакетом документів:

- офіційне підтвердження руйнування об'єкта нерухомості, наприклад, акт ДСНС або інших державних органів;
- наказ керівника про створення постійно діючої комісії;
- звіт про обстеження нерухомості (у разі необхідності);
- експертну незалежну оцінку пошкодженого майна (не обов'язково);
- документальне оформлення результатів інвентаризації;
- акт про списання ОЗ;
- рішення керівника про ліквідацію ОЗ.

Податкові наслідки

Податок на прибуток. Повна ліквідація ОЗ – це витрати для товариства на суму залишкової вартості списаного об'єкта ОЗ, а також супутні витрати (наприклад, на демонтаж), пов'язані з вибуттям ОЗ (п. 34 НП(С)БО 7 «Основні засоби»).

Часткова ліквідація ОЗ – це витрати для товариства на залишкову вартість списаної частини активу. Тобто первісна вартість та знос ОЗ зменшуються на суму первісної вартості і зносу ліквідованої частини ОЗ (п. 35 НП(С)БО 7 «Основні засоби»).

Податкові різниці для високодохідників. При ліквідації ОЗ платник повинен зменшити фінансовий результат на бухгалтерську залишкову вартість ОЗ та збільшити його на податкову залишкову вартість ОЗ (ст. 138 ПКУ).

Щодо ПДВ. Виходячи з п. 189.9 ПКУ, при ліквідації ОЗ ПДВ можна не нараховувати у трьох випадках:

- ОЗ знищені, зруйновані внаслідок дії форс-мажору;
- ОЗ викрадені;
- ОЗ знищені, розібрані в інший спосіб, внаслідок чого такі ОЗ більше не можуть використовуватися.

Отримання сертифіката ТПП про форс-мажор для ненарахування ПДВ зобов'язань є лише **одним із трьох можливих способів** оформлення ліквідації об'єктів нерухомості без ПДВ наслідків.

Отже, правильне оформлення документів щодо інвентаризації та списання ОЗ, знищених у результаті війни – достатня підстава для ненарахування ПДВ зобов'язань при ліквідації ОЗ, навіть за відсутності сертифікату ТПП.

При цьому акт про списання ОЗ бажано подати разом з декларацією з ПДВ до контролюючого органу, або в крайньому випадку завжди бути готовим надати такий акт про списання ОЗ на письмовий запит податкової служби.

Висновки

Вищевикладені рекомендації допоможуть вам не нараховувати ПДВ при ліквідації основних засобів, пошкоджених в результаті війни. Зокрема, обов'язковим є проведення інвентаризації та у разі необхідності обстеження зруйнованого об'єкту ОЗ. Після цього потрібно скласти акт про списання об'єктів нерухомого майна та оформити ліквідацію ОЗ рішенням керівника товариства.

При цьому отримання сертифікату ТПП – це один із трьох можливих варіантів ненарахування ПДВ при ліквідації нерухомості. Тобто сертифікат ТПП – не обов'язковий документи для списання ОЗ.

Запорукою успіху буде правильне документальне оформлення процедури списання ОЗ, що дозволить не нараховувати ПДВ.

БЛАГОДІЙНА ДОПОМОГА ПІД ЧАС ВІЙНИ: ЗМІНИ В ОПОДАТКУВАННІ

Закони №2516 та №2520 внесли зміни до ПКУ щодо звільнення від оподаткування благодійної допомоги, виплаченої на користь членів сімей поранених та загиблих учасників бойових дій.

2 вересня набрав чинності (з дня, наступного за днем опублікування) Закон від 15.08.2022 р. №2516-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо звільнення від оподаткування благодійної допомоги, виплаченої на користь членів сімей поранених та загиблих учасників бойових дій під час участі у відсічі збройній агресії та забезпеченні національної безпеки України".

Що змінилося з 2 вересня

Оподаткування ПДФО **благодійної допомоги постраждалим внаслідок війни** регулює спеціальний пп. 165.1.54 ПКУ. Зокрема, ним звільнено від оподаткування суму (вартість) такої благодійної допомоги, виплаченої (наданої) фізособам як офіційно зареєстрованими волонтерами, так і благодійними організаціями.

І ось щодо останніх, тобто благодійної допомоги, виплаченої (наданої) у порядку, визначеному Законом "Про благодійну діяльність та благодійні організації", Закон №2516 вніс зміни:

З 02.09.2022 р. не оподатковуються ПДФО (а отже, і ВЗ) доходи (суми) виплаченої (наданої) благодійниками, у тому числі благодійниками – фізичними особами, на користь:

- учасників бойових дій – військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних) та працівників ЗСУ, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, добровольчих формувань територіальних громад, поліцейських та працівників Національної поліції України, у тому числі тих, які зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я, загинули, померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, які захищають (захищали) незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, беруть (брали) безпосередню участь у відсічі збройної агресії та забезпеченні національної безпеки, усуненні загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності у період дії воєнного, надзвичайного стану в Україні, перебуваючи безпосередньо в районах здійснення зазначених заходів, **або на користь членів сімей таких учасників бойових дій;**
- працівників підприємств, установ, організацій, сил цивільного захисту, які залучаються (залучалися) та беруть (брали) безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, перебуваючи безпосередньо в районах проведення бойових дій та у період здійснення бойових дій, у порядку, встановленому законодавством, **або на користь членів їхніх сімей;**
- фізичних осіб, які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, в яких проводяться (проводилися) бойові дії, та/або які вимушено покинули місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах.

Увага! До членів сімей учасників бойових дій належать:

- батьки (якщо вони до досягнення особою повноліття не були позбавлені стосовно неї батьківських прав);
- дід та баба (якщо батьки померли);
- інший з подружжя (якщо він (вона) не одружилися вдруге);

- малолітні та/або неповнолітні діти;
- повнолітні діти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, до закінчення ними закладів освіти, але не більше ніж до досягнення 23 років;
- повнолітні діти, які не мають своїх сімей;
- повнолітні діти, які мають свої сім'ї, але стали особами з інвалідністю до досягнення повноліття;
- утриманці загиблого (померлого), яким у зв'язку з цим виплачується пенсія.

Зазначені доходи не включаються до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платників податку до 31 грудня включно року, наступного за роком, в якому завершено проведення антитерористичної операції та/або припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан в Україні, та/або завершено здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації.

Простіше кажучи, **право на неоподаткування цієї допомоги її набувачі матимуть до кінця календарного року, у якому закінчиться війна.**

Інша норма щодо цієї «воєнної» благодійної допомоги міститься у пп. 170.7.8 ПКУ, і до нього теж внесли зміни!

Зверніть увагу! У цьому підпункті йдеться про два різних види допомог:

- про допомогу засобами індивідуального захисту та ліками, продуктами харчування тощо, одним словом, всім тим, чим українці і не тільки допомагають нашим військовим;
- про допомогу постраждалим через війну на відновлення втраченого майна, на житлові, соціальні і побутові потреби тощо. Ось тут згадка про відновлення житла з'явилася вперше. Втім, як і раніше, перелік того, що будуть дарувати постраждалим безкоштовно і без оподаткування, має затвердити Кабмін. Проте залишилися обмеження в сумі! Не оподатковується допомога на зазначені цілі в межах 500 мінімальних зарплат на початок року (тобто у 2022 році – в межах 3 250 000 грн). А сума перевищення оподатковується як 18% ПДФО, так і 1,5% ВЗ, при цьому і задекларувати таку суму, і сплатити з неї податки має сам набувач допомоги.

Що змінилося з 3 вересня?

Закон № 2520 також пов'язаний з наданням благодійної допомоги під час війни, який був прийнятий для внесення змін до ПКУ щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України. Цей закон набрав чинності на наступний день після його опублікування, а саме 3 вересня 2022 року.

Зміни:

- **Строки подання річної декларації фізособами, які сплачують ПДФО, зробили універсальними.** Тобто вже за 2022 рік як пересічні громадяни, так і самозайняті особи (підприємці на загальній системі оподаткування, фізособи, які здійснюють незалежну професійну діяльність та фермери) будуть подавати декларацію **в однакові строки – до 1 травня.** Тобто **спеціальний строк звітування для підприємців до 9 лютого (пп. 49.18.5 ПКУ) – скасували!**
- **Уточнення щодо податкової знижки.** Законодавці наголошують: для документального підтвердження витрат, що включаються до податкової знижки, контролюючий орган не має права вимагати від платника податку надання документів та/або їх копій, **які містяться в автоматизованих інформаційних і довідкових системах, реєстрах, банках (базах) даних органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування,** інформація з яких безоплатно отримується контролюючими органами та міститься в інформаційних базах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (тобто ДПСУ).

Щодо благодійництва, зміни такі.

Норми Закону №2120 щодо внесення змін до пп. 165.1.54, 165.1.56 та пп. 170.7.2, 170.7.8 ПКУ – по суті, щодо видів допомоги, які ми згадували вище, застосовуються до податкових (звітних) періодів, починаючи з 1 січня 2022 року.

А порядок підтвердження статусу осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, з метою невключення до оподаткованого доходу фізичних осіб - платників податку доходів, отриманих у вигляді цільової або нецільової благодійної допомоги, має бути визначено КМУ (пп. 170.7.2 ПКУ доповнили новим абзацом).

Але оскільки зі складанням такої нормативки Кабмін не встигає, цей закон ввів декілька тимчасових норм.

Тимчасово, починаючи з дати введення в Україні воєнного стану, що введений Указом №64/2022, затвердженим Законом №2102-IX, до його припинення або скасування положення абзацу четвертого підпункту "в" підпункту 165.1.54 ПКУ застосовуються з урахуванням такої особливості: до прийняття КМУ переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, статус фізичних осіб - платників податку, які отримують благодійну допомогу, виплачену (надану) благодійниками, у тому числі благодійниками - фізичними особами, у порядку, визначеному Законом "Про благодійну діяльність та благодійні організації", **визначається самостійно надавачами благодійної допомоги.**

Тимчасово, починаючи з дати введення в Україні воєнного стану, що введений Указом №64/2022, затвердженим Законом №2102-IX, до його припинення або скасування положення підпункту "в" пп. 170.7.2 ПКУ застосовуються з урахуванням такої особливості: до прийняття КМУ порядку підтвердження статусу осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, з метою невключення до оподаткованого доходу фізичних осіб - платників податку доходів, отриманих у вигляді цільової або нецільової благодійної допомоги, статус таких осіб **визначається самостійно надавачами цільової або нецільової благодійної допомоги.**

До складу загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки **не включаються** доходи у вигляді суми коштів чи безоплатно наданих товарів (послуг) (далі - допомога), що надані за рахунок бюджетних коштів іноземних держав та їх державних фондів такому платнику податків та членам його сім'ї першого ступеня споріднення як особам, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України і скористалися правом на тимчасовий захист відповідно до законодавства такої іноземної держави.

Дія такого звільнення від оподаткування поширюється на всі форми надання зазначеної допомоги, у тому числі у разі її одержання як додаткове благо, а також від іноземних компаній, організацій, які відповідно до законодавства відповідної іноземної юрисдикції здійснюють благодійну діяльність.

**АУТСОРСИНГ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

U
B

S

N

S

I

E

S

S

МІНФІН ЗАТВЕРДИВ ПОРЯДОК ЩОДО НЕМОЖЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків своїх обов'язків (дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, реєстрації ПН/РК, подання електронних документів про фактичні залишки та обіг пального або спирту), що затверджений наказом Мінфіну від 29.07.2022 р. №225 (Порядок №225), зареєстрований у Мінюсті 25.08.22 за № 967/38303 - **набрав чинності з 06.09.2022** - опубліковано в "Офіційному віснику" 6 вересня 2022 року).

<https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/nakazi/77593.html>

Таким чином, з 6 до 30 вересня (включно) можна подати заяви у добровільній формі та підтверджувальні документи до ДПС.

Додатками до Порядку №225 передбачено:

- Перелік документів, що підтверджують неможливість платника податків – юридичної особи, зокрема, щодо своєї філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу, своєчасно виконати свій податковий обов'язок, у тому числі обов'язок податкового агента;
- Перелік документів, що підтверджують неможливість платника податків – фізичної особи, зокрема самозайнятої особи, своєчасно виконати свій податковий обов'язок, у тому числі обов'язок податкового агента;
- Рішення/попереднє рішення щодо можливості чи неможливості своєчасного виконання платником податків свого податкового обов'язку.

ДПС розглядає подану заяву та документи впродовж 20 календарних днів за днем їх отримання та приймає рішення.

Якщо підтверджуючих документів недостатньо – контролюючий орган направляє платнику попереднє рішення з пропозицією надати протягом 10 календарних днів конкретні додаткові документи на підтвердження зазначених у заяві підстав.

Рішення/попереднє рішення ДПС направляє у порядку, встановленому ст. 42 ПКУ.

Рішення контролюючого органу може бути оскаржене відповідно до Кодексу в адміністративному чи судовому порядку.

Які підстави неможливості виконання обов'язків?

Порядком №225 введено окремі підстави для юридичних та фізичних осіб.

Для юросіб. Підставами неможливості виконання платниками податків - юридичними особами та їх відокремленими підрозділами податкових обов'язків (у тому числі обов'язків податкових агентів) є:

1. втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів, комп'ютерного та іншого обладнання внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації;
2. неможливість використати чи вивезти документи, комп'ютерне та інше обладнання внаслідок ведення бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації;
3. використання чи вивезення документів, комп'ютерного або іншого обладнання, пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я посадової особи платника податків або неможливе у зв'язку з встановленням уповноваженими органами державної влади відповідно до закону в умовах воєнного стану заборон та/або обмежень;
4. можливість витоку інформації щодо обсягів та місць зберігання пального або спирту етилового та їх знищення надалі внаслідок складання та реєстрації акцизних накладних, та/або подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового, та/або подання заявки на переміщення пального або спирту етилового транспортними засобами, що не є акцизними складами пересувними тощо (виключно в частині виконання визначених цим абзацом обов'язків);
5. відсутність у платника податків інших посадових осіб, уповноважених відповідно до законодавства нараховувати, стягувати та вносити до бюджету податки, збори, а також вести бухгалтерський облік, складати та подавати податкову та фінансову звітність, відсутність можливості у власника призначити таких посадових осіб за умови відсутності у такого платника податків об'єктів оподаткування, або показників, які підлягають декларуванню, відповідно до вимог цього Кодексу, може бути пов'язана з такими обставинами:
 - посадова особа є одночасно одним із власників юридичної особи за умови, що відсутність такого співвласника (акціонера, учасника, засновника) унеможлиблює прийняття рішення про призначення на постійній або тимчасовій основі іншої посадової особи;
 - юридична особа заснована на власності окремої фізичної особи, яка одночасно є єдиною посадовою особою такої юридичної особи.
6. перебування (податкова адреса платника податків та/або фактичне знаходження / знаходження виробничих потужностей тощо) на території населеного пункту, у якому ведуться воєнні (бойові) дії, який (які) знаходиться в оточенні (блокуванні) або тимчасово окупований збройними формуваннями Російської Федерації;
7. інші обставини непереборної сили (форс-мажорні обставини), підтвержені документально.

Для фізосіб. Підставами неможливості виконання платником податків - фізичною особою, зокрема самозайнятою особою, податкових обов'язків, крім підстав, встановлених підпунктами 102.6.1 - 102.6.5 пункту 102.6 статті 102 глави 9 розділу II Кодексу, є:

1. перебування на території населеного пункту, який є податковою адресою такого платника та в якому ведуться воєнні (бойові) дії, який оточено (заблоковано) або тимчасово окуповано збройними формуваннями Російської Федерації;
2. перебування на стаціонарному лікуванні у закладах охорони здоров'я (у тому числі закордонних) у зв'язку з пораненням (контузією, травмою, каліцтвом), пов'язаним із виконанням обов'язків військової служби, або у відпустці у зв'язку з хворобою або для лікування після тяжкого поранення за висновком (постановою) військово-лікарської комісії;
3. перебування на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я (у тому числі закордонних) у зв'язку з пораненням (контузією, травмою, каліцтвом), захворюванням, одержаними в результаті бойових дій і пов'язаних із ними нещасних випадків або внаслідок ушкоджень, отриманих від насильницьких дій службовців збройних формувань Російської Федерації у районі бойових дій або тимчасової окупації;
4. призов на військову службу під час загальної мобілізації, оголошеної Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 65 "Про загальну мобілізацію", затвердженням Законом України від 03 березня 2022 року №2105-IX "Про затвердження Указу Президента України "Про загальну мобілізацію", або перебування в підрозділах територіальної оборони;
5. належність до працівників правоохоронних органів, військовослужбовців або працівників Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Головного управління розвідки Міноборони, Державної прикордонної служби України, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників МВС, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та інших осіб, які беруть безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації;
6. втрата/відсутність (смерть, визнання безвісно відсутнім тощо) осіб, на яких відповідно до абзацу другого пункту 179.6 статті 179 розділу IV Кодексу покладається обов'язок щодо заповнення та подання податкової декларації від імені платника податків, що є малолітньою/неповнолітньою або визнаною судом недієздатною особою, якщо такі особи не перебувають на повному утриманні інших осіб або держави;
7. втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів, комп'ютерного та іншого обладнання внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, або знаходження їх на територіях, на яких ведуться (велися) воєнні (бойові) дії, які оточено (заблоковано) або тимчасово окуповано збройними формуваннями Російської Федерації;

8. неможливість використати чи вивезти документи, комп'ютерне та інше обладнання внаслідок ведення воєнних (бойових) дій, оточення (блокування) або якщо територія, де знаходяться документи, комп'ютерне та інше обладнання, тимчасово окупована збройними формуваннями Російської Федерації;

9. використання чи вивезення документів, комп'ютерного або іншого обладнання, пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я платника податків або неможливе у зв'язку з встановленням уповноваженими органами державної влади відповідно до закону в умовах воєнного стану заборон та/або обмежень;

10. можливість витоку інформації щодо обсягів та місць зберігання пального або спирту етилового та їх знищення надалі внаслідок складання та реєстрації акцизних накладних та/або подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового, та/або подання заявки на переміщення пального або спирту етилового транспортними засобами, що не є акцизними складами пересувними тощо (виключно в частині виконання визначених цим абзацом обов'язків);

11. інші обставини непереборної сили (форс-мажорні обставини), підтверджені документально.

Граничний строк подання заяви до ДПС про неможливість виконання обов'язків

У разі неможливості виконання платником податків податкового обов'язку платнику необхідно подати **не пізніше 30 вересня 2022 року** заяву про відсутність такої можливості (крім виконання обов'язку щодо реєстрації АН та/або подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового, та/або подання заявки на переміщення пального або спирту етилового транспортними засобами, що не є акцизними складами пересувними тощо) разом з вичерпним переліком документів (копій документів), інформації, які передбачені Переліком документів, що підтверджують неможливість до ДПС.

Як правильно скласти заяву

Заяву подають у довільній формі. Але п. 3 Порядку №225 містить її обов'язкові реквізити. Так вона має містити:

- повне найменування платника податків згідно з реєстраційними документами або прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) платника податків;
- код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- податкову адресу платника податків;
- найменування контролюючого органу, до якого подається заява;
- дату подання заяви;
- чітке та стисле обґрунтування підстав для підтвердження неможливості виконання платником податків податкових обов'язків з посиланням на документальне підтвердження викладених фактів;
- вичерпний перелік додатків із зазначенням кількості сторінок кожного документа, їх повної назви та реквізитів (дата, номер, найменування органу, що видав документ);
- які саме податкові обов'язки не мав / не має можливості виконати платник податків;
- інформацію про податкові періоди, за які неможливо виконувати податкові обов'язки, або інформацію щодо обставин, пов'язаних з проведенням воєнних (бойових) дій, терористичними актами, диверсіями або іншими обставинами непереборної сили (форс-мажорними обставинами), спричиненими військовою агресією Російської Федерації, тимчасовою окупацією збройними формуваннями Російської Федерації;
- підписи платника податку - фізичної особи або посадових осіб платника податку, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

Як ДПС буде розглядати заяву?

Порядок №225 містить окремий розділ щодо розгляду ДПС документів платників податків щодо можливості чи неможливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок. За ним заяви платників податків разом з документами мають розглядатися ДПС в межах 20 к.дн за днем їх отримання. А у разі недостатності документів, що підтверджують неможливість виконання у платника податків податкових обов'язків, ДПС направляє, попереднє рішення з пропозицією щодо надання конкретних додаткових документів на підтвердження зазначеної у Заяві підстави (підстав) неможливості виконання платниками податків податкових обов'язків.

Платник податку може подати до ДПС додаткові документи (копії документів) обґрунтування / пояснення на підтвердження зазначеної у заяві підстави (підстав) неможливості виконання податкових обов'язків протягом 10 к.дн. з дня, наступного за днем отримання попереднього рішення.

Підтверджувальні документи щодо неможливості виконання податкових зобов'язань потрібно зберігати протягом 1095 к.д

Платники податків зобов'язані зберігати протягом строку давності, встановленого ПКУ (за загальними правилами - 1095 к.д.), оригінали відповідних документів, що підтверджують неможливість виконання податкового обов'язку.

ЯКІ ОПЕРАЦІЇ З ПОСТАЧАННЯ ПОСЛУГ З ХАРЧУВАННЯ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ?

Звільняються від оподаткування операції з постачання послуг (пп. «в» - «д» пп. 197.1.7 ПКУ), зокрема, з:

- харчування та облаштування на нічліг та надання інших соціальних послуг бездомним особам у центрах обліку, закладах соціального захисту для бездомних осіб, а також особам, звільненим з місць позбавлення волі, у центрах соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі;

- харчування дітей у дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах та громадян у закладах охорони здоров'я. Порядок надання таких послуг затверджується Кабінетом Міністрів України;

- харчування, забезпечення майном, комунально-побутовими та іншими послугами, що надаються особам, які утримуються в установах пенітенціарної системи;

- харчування, забезпечення майном, комунально-побутовими та іншими соціальними послугами за рахунок державних коштів, що надаються особам, які утримуються в реабілітаційних установах, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг), установах, підприємствах, організаціях всеукраїнських громадських об'єднань осіб з інвалідністю та їх спілок, які займаються реабілітацією, оздоровленням та фізкультурно-спортивною діяльністю, центрах обліку та закладах соціального захисту для бездомних осіб, центрах соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, санаторіях для ветеранів та осіб з інвалідністю, будинках-інтернатах для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, психоневрологічних та спеціалізованих будинках-інтернатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатах.

ВАЛЮТНІ ОБМЕЖЕННЯ НА ЧАС ВІЙНИ – ОНОВЛЕНО 3 6 ВЕРЕСНЯ

Постановою від 02.09.2022 р. №197 Нацбанк вніс зміни до Постанови №18, які стосуються таких питань:

- *готівковий сегмент валютного ринку.*
- *реструктуризація зовнішньої заборгованості клієнтів банків.* Тимчасові норми не дозволяють переказувати іноземну валюту за кордон для погашення заборгованості перед нерезидентами, НБУ рекомендує зробити реструктуризацію такої заборгованості.
- *купівля валюти бізнесом для розрахунків у іноземній валюті.* Зокрема, тепер для здійснення розрахунків в іноземній валюті підприємство має спочатку використовувати наявну в нього іноземну валюту, а далі за необхідності купувати її на валютному ринку України.
- *валютний нагляд банків за дотриманням українським бізнесом граничних строків розрахунків за операцією з експорту або імпорту товарів на підставі документів про припинення зобов'язань шляхом взаємозаліку.*

НЮАНСИ ОПОДАТКУВАННЯ ПДФО ГІГ-СПЕЦІАЛІСТА

Гіг-контракт — це цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента «Дія. Сіті» як замовника, а резидент «Дія. Сіті» зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені розділом V Закону України від 15.07.2021 р. №1667-IX «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» (Закон № 1667).

Гіг-спеціаліст — це фізособа, яка за гіг-контрактом є підрядником та/або виконавцем.

Наймаючи працівника, резидент «Дія. Сіті» може укласти з ним контракт як особливу форму трудового договору, спрямовану на забезпечення умов для ініціативності та самостійності працівника з урахуванням його індивідуальних здібностей і професійних навичок, підвищення взаємної відповідальності сторін.

Отже, гіг-контракт — це **особлива форма залучення спеціалістів, яка поєднує в собі ознаки трудового та цивільно-правового договору**, де працівників залучають на конкретні проекти та забезпечують соціальні гарантії гіг-спеціалісту.

Закон №1667 надає працівникам **соціальні гарантії**:

— право на оплату тимчасової непрацездатності та допомоги по вагітності та пологах (ст. 22 Закону №1667, ст. 24 та 26 Закону №1105);

— право на щорічну оплачувану перерву (ст. 21 Закону №1667);

— додаткові компенсаційні виплати чи гарантії (ст. 20 Закону №1667), які визначаються гіг-контрактом або внутрішніми документами резидента «Дія. Сіті» тощо.

Крім того, у ч. 7 ст. 22 Закону №1667 зазначено, що **резидент «Дія. Сіті» може оплачувати** матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги чи інші додаткові блага для гіг-спеціаліста на власний розсуд або якщо це передбачено гіг-контрактом.

Інші гарантії надаються працівнику за гіг-контрактом на власний розсуд резидента або якщо це обумовлено в гіг-контракті.

Такими додатковими гарантіями можуть бути: абонемент в спортзал та басейн, допомога при народженні дитини, добровільне медичне страхування (пп. «г» пп. 164.2.16 ПКУ), мовні курси тощо.

Відповідно до ч. 3 ст. 3 КЗпП дія КЗпП та законодавства про працю не поширюється на відносини між гіг-спеціалістами та резидентами «Дія. Сіті», визначені Законом №1667.

Частиною 1 ст. 1 Закону №1667 визначено, що **гіг-контракт** — це цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента «Дія. Сіті» як замовника, а резидент «Дія. Сіті» зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені розділом V Закону; гіг-спеціаліст — це фізособа, яка за гіг-контрактом є підрядником та/або виконавцем.

Наймаючи працівника, резидент «Дія. Сіті» може укласти з ним контракт як особливу форму трудового договору, спрямовану на забезпечення умов для ініціативності та самостійності працівника з урахуванням його індивідуальних здібностей і професійних навичок, підвищення взаємної відповідальності сторін.

Отже, гіг-контракт — це особлива форма залучення спеціалістів, яка поєднує в собі ознаки трудового та цивільно-правового договору, де працівників залучають на конкретні проекти та забезпечують соціальні гарантії гіг-спеціалісту.

Надані резидентом гіг-спеціалісту соціальні гарантії **оподатковуються так само, як і зарплата** (винагорода), адже ПКУ винятків на такі виплати не містить.

Суму гарантій необхідно оподаткувати:

1) податком на доходи:

— за ставкою **5%** — якщо річний розмір доходу не перевищує **240 тисяч євро**;

— за ставкою **18%** — якщо сума отриманого доходу перевищує зазначений розмір (пп. 170.14-1.3 ПКУ);

2) військовим збором за ставкою **1,5%** (п. 16-1 підрозділу 10 розділу XX ПКУ).

Також на ці суми нараховуватиметься ЄСВ — **22%** від розміру мінімальної заробітної плати (ч. 14-1 ст. 8 Закону України від 08.07.2010 р. №2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»).

Чи можливе відрядження гіг-спеціаліста?

Відрядження — це поїздка особи, яка перебуває у трудових відносинах з підприємством (працівника), до іншого населеного пункту поза місцем його постійної роботи.

Гіг-спеціаліст не оформлює трудовий договір, тому **такого спеціаліста не можна направляти у відрядження**, бо немає виробничої потреби, тому що він не є найманим працівником.

Для компенсації витрат на поїздки можна збільшувати розмір винагороди гіг-спеціаліста, але таке збільшення оподатковуватиметься за правилами, що розглянуті вище.

УРЯД ВИЗНАЧИВ СТРОКИ ПЕРЕХОДУ ТОРГОВЦІВ НА БЕЗГОТІВКОВІ ПЛАТЕЖІ

17 серпня 2022 року набрала чинності постанова КМУ від 29.07.2022 р. №894. Нею визначено строки, до настання яких торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у т. ч. з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги), включаючи товари (послуги), реалізація (надання) яких здійснюється дистанційно:

- з 1 січня 2023 р. - торговці, які провадять господарську діяльність у населених пунктах з чисельністю населення понад 25 тис. осіб (крім торговців, зазначених у підпункті 4);
- з 1 січня 2024 р. - торговці, які провадять господарську діяльність у населених пунктах з чисельністю населення від 5 до 25 тис. осіб (крім торговців, зазначених у підпункті 4);
- з 1 січня 2025 р. - торговці, які провадять господарську діяльність у населених пунктах з чисельністю населення менше ніж 5 тис. осіб (крім торговців, зазначених у підпункті 4);
- з 1 січня 2026 р. - торговці - ФОП – платники єдиного податку першої групи, торговці, які здійснюють торгівлю з використанням торгових автоматів, виїзну (виносну) торгівлю, продаж власноручно вирощеної або відгодованої продукції.

АУТСОРСИНГ РОЗРАХУНКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

З 1 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА СКЛАДАЄ 6700 ГРН

З 1 жовтня 2022 року збільшився розмір мінімальної заробітної плати. Це має наслідки для оплати праці, лікарняних, декретних, відпускних.

Нові розміри

З 1 жовтня 2022 року розмір мінімальної зарплати становить:

- у місячному розмірі — 6700 гривень;
- у погодинному розмірі — 40,46 гривень.

При цьому розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб поки що не змінився і становить 2600 грн. З 1 грудня 2022 року він теж зросте і становитиме 2684 гривні.

Зростання мінімальної зарплати у жовтні має певні наслідки для роботодавця.

Оплата праці у жовтні

Загальні правила застосування показника "мінімальна заробітна плата" при оплаті праці впливають з норм ст. 3-1 Закону про оплату праці.

Правило перше. Розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати. Але при обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру не враховуються:

- доплати за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я, за роботу в нічний та понаднормовий час, роз'їзний характер робіт,
- премії до святкових і ювілейних дат.

Правило друге. Виплати, які не враховуються – наведено у першому правилі. Відповідно всі решта складових зарплати працівника – враховуються! Зокрема й індексація.

Правило третє. Працівнику мають нарахувати всі складові його заробітної плати. Якщо отримана в результаті нарахована заробітна плата (за мінусом винятків з першого правила) менша за розмір мінімальної заробітної плати, має бути проведена доплата до її рівня.

Правило четверте. Якщо працівник не виконує місячну норму праці, мінімальний розмір оплати його праці виконується пропорційно до виконаної норми праці.

Правило п'яте. Будь-які суми середнього заробітку не враховуються до заробітної плати для забезпечення її мінімального рівня.

Проте на оплату праці впливає і розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Адже згідно зі ст. 6 Закону про оплату праці: мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється у розмірі, не меншому за прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб на 1 січня календарного року.

Отже, розмір окладу протягом року можна і не переглядати. Але якщо оклад менший за мінімальну зарплату, працівнику доведеться робити доплату – пропорційно виконанню ним норми робочого часу.

Втім, при погодинній оплаті праці працює інше правило: погодинну ставку для посади працівника слід встановлювати не нижче за розмір мінімальної зарплати у погодинному розмірі. Тобто тут мінімум, який слід виконувати, вже не 6700 гривень за місяць, а 40,46 гривень - за годину.

Чи потрібно переглядати у жовтні штатний розпис?

Якщо на початку року встановлено розміри **місячних** окладів (тарифних ставок) не нижче за розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 січня – у жовтні їх переглядати не обов'язково. Вимоги закону виконуються, тому збільшувати оклади можливо лише за наявності фінансової можливості.

Але простіше, щоб оклад дорівнював не прожитковому мінімуму, а мінімальній зарплаті 6700 грн – так не доведеться робити доплату до її рівня. Тому у жовтні можливо змінити штатні розписи.

Якщо оплата праці працівникам здійснюється у погодинному розмірі, то у зв'язку зі зростанням мінімальної зарплати за годину необхідно переглянути штатний розпис. Якщо в якогось з працівників годинна ставка менша за 40,46 грн, її треба підняти до цього рівня (можна і більше, але це вже не обов'язково).

Вносити зміни до штатного розпису треба до кінця вересня, щоб з 1 жовтня оплата праці працівників відповідала вимогам закону.

Чи зміниться щось у індексації зарплати?

Ні. Адже за п. 4 Порядку № 1078 оплата праці, у тому числі працюючим пенсіонерам, грошове забезпечення, розмір аліментів, визначений судом у твердій грошовій сумі, допомога по безробіттю, що надається залежно від страхового стажу у відсотках середньої заробітної плати, стипендії **індексується** у межах **прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб**. Тобто у жовтні так само, як і у вересні, індексувати слід зарплату в межах 2600 грн. Або у фактичному розмірі, якщо зарплата нарахована у розмірі меншому за 2600 грн.

Як нараховувати у жовтні відпускні?

На відпускні зростання мінімумів не вплине жодним чином. За сучасними правилами Порядку обчислення середньої зарплати (Порядку №100) навіть зростання окладу у місяці, коли надається відпустка, не призведе до обов'язку коригувати розмір відпускних, згідно діючого законодавства - не передбачено коригування середнього заробітку на коефіцієнт підвищення посадових окладів. Але здійснювати таке коригування можливо – якщо це передбачено у колективному договорі, порядок такого коригування встановлено внутрішнім нормативним документом підприємства.

Як оплачувати лікарняні та декретні у жовтні?

І у лікарняних, і у декретних є **максимальний місячний розмір**.

Сума допомоги з тимчасової непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною або хворим членом сім'ї), а також допомоги у зв'язку із вагітністю та пологами в розрахунку на місяць не повинна перевищувати розміру максимальної величини бази нарахування ЄСВ (ч. 3 ст. 24, ч. 2 ст. 26 Закону № 1105).

У 2022 році протягом січня-вересня цей показник становив 97 500,00 грн. З 1 жовтня він становить 100 500,00 грн. (6700 x 15).

Отже, **максимальний розмір лікарняних і декретних за жовтень для працівника (за всіма місцями роботи сукупно) становить 100 500 грн.**

Це треба враховувати першому роботодавцю, який рахуватиме суму лікарняних або декретних – за основним місцем роботи.

Що ж до сумісників, то з метою виконання цього правила, для них встановлено вимогу - за сумісництвом працівник повинен надати довідку з основного місця роботи про розрахунок середньої зарплати, яка була використана для нарахування лікарняних та декретних (ч. 1 ст. 3 Закону № 1105).

Згідно з п. 30 Порядку №1266 сумарна заробітна плата, з якої розраховуються виплати, **за місяцями розрахункового періоду** за основним місцем роботи та за місцем (місцями) роботи за сумісництвом, не може перевищувати розміру максимальної величини бази нарахування ЄСВ (15 мінімальних зарплат).

Декретні мають мінімальний розмір:

Згідно з ч. 2 ст. 26 Закону №1105 сума допомоги по вагітності та пологах у розрахунку на місяць не може бути меншою за розмір допомоги, обчислений з мінімальної заробітної плати, встановленої на час настання страхового випадку.

Якщо страхового стажу за останній рік замало, лікарняні та декретні нараховуються з прив'язкою до мінімальної зарплати.

Згідно з ч. 4 ст. 19 Закону №1105 працівники, які протягом 12 місяців перед настанням страхового випадку (тобто місяцем відкриття листка непрацездатності) мають страховий стаж менше ніж 6 місяців, мають право на матеріальне забезпечення в таких розмірах:

1. допомога з тимчасової непрацездатності - виходячи з нарахованої заробітної плати (доходу), з якої сплачуються страхові внески, але не більше за розмір допомоги, обчислений з мінімальної заробітної плати, встановленої на час настання страхового випадку. Це ж правило діє і щодо оплати перших 5 днів тимчасової непрацездатності (п. 5 Порядку № 440);
2. допомога по вагітності та пологах - виходячи з нарахованої заробітної плати (доходу), з якої сплачуються страхові внески, але не більше за розмір допомоги, обчислений з двократного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на час настання страхового випадку.

ЄСВ

Мінімальний і максимальний розміри страхових внесків з ЄСВ - прив'язано до розміру мінімальної зарплати.

Мінімальний розмір ЄСВ з січня по вересень 2022 року становить 1430 грн. (6500 x 22%), а з жовтня становить 1474 грн. (6700 x 22%). Ці показники – для повної ставки за основним місцем роботи, якщо ставка менша, то платити ЄСВ необхідно пропорційно відпрацьованому часу. Якщо працівник – сумісник, то 22% ЄСВ застосовується до його фактичної зарплати.

Максимальна база для нарахування ЄСВ з січня по вересень 2022 року становить 97 500 грн, з жовтня 2022 року – становить 100 500 грн (6700 x 15).

У разі нарахування ЄСВ на зарплату працівників-осіб з інвалідністю всім роботодавцям слід застосовувати ставку 8,41% до фактичної суми нарахованої зарплати.

ПДФО та ВЗ

Податок з доходів фізичних осіб і військовий збір – не зміниться нічого. Адже всі основні показники, пов'язані з оподаткуванням як зарплати (лікарняних), так й інших доходів фізосіб (добових, подарунків, нецільової благодійної допомоги, вартості навчання тощо) прив'язані до розміру мінімальної зарплати або прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 1 січня. Тож зростання цих мінімумів протягом року – на них не впливає.

Те саме стосується і податкової соціальної пільги – правила її застосування у жовтні 2022 не зміняться.

3 2 ВЕРЕСНЯ ДІЮТЬ ЗМІНИ ДО ІНСТРУКЦІЇ ЩОДО НАРАХУВАННЯ ЄСВ

Зміни внесено в частині нарахування та сплати ЄСВ платниками, які призвані на військову службу з числа резервістів, та відображення особливостей визначення бази нарахування ЄСВ для працівників резидента Дія.Сіті.

Наказом Міністерства фінансів від 28.07.2022 р. №216 (zareєстровано в Міністерстві юстиції 15.08.2022 р. за №914/38250) **затверджено зміни до Інструкції про порядок нарахування і сплати ЄСВ.**

Зміни почали діяти з 2 вересня (наказ опубліковано в "Офіційному віснику" від 02.09.2022 р. №68).

Зміни вносяться в частині:

- 1)** нарахування та сплати ЄСВ платниками, які призвані на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, на весь строк їх військової служби та передбачення для зазначених платників подання заяви після звільнення з військової служби. З огляду на це, оновлено й форму Заяви, додаток 1 до Інструкції;
- 2)** відображення особливостей визначення бази нарахування ЄСВ для платників єдиного внеску резидента Дія.Сіті.

Так, якщо ФОП і особи, які провадять незалежну професійну діяльність, мають основне місце роботи або уклали гіг-контракт з резидентом Дія.Сіті у порядку та на умовах, передбачених Законом «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», то такі платники звільняються від сплати за себе ЄСВ за місяці звітного періоду, за які роботодавець (резидент Дія.Сіті) сплатив страховий внесок за них у розмірі не менше мінімального страхового внеску.

При цьому, якщо роботодавець (резидент Дія.Сіті) за таких осіб сплатив страховий внесок за місяці звітного періоду у розмірі менше ніж мінімальний страховий внесок, то такі особи можуть бути платниками ЄСВ за умови самостійного визначення бази нарахування єдиного внеску за місяці звітного періоду, за які роботодавець (резидент Дія.Сіті) сплатив страховий внесок за таких осіб у розмірі менше мінімального страхового внеску. Самостійно визначена такими особами база нарахування не може перевищувати максимальну величину бази нарахування єдиного внеску, встановлену цим Законом. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску.

Правил ненарахування та несплати ФОПами-працівниками резидента Дія.Сіті в Інструкції раніше не було. Тепер вже чітко прописано, що звільнення від сплати ЄСВ у ФОПів-основних працівників, яке почало діяти з 1 січня 2021 року, поширюється й на працівників резидента Дія.Сіті.

Оновлено єдину звітність з ЄСВ, ПДФО, ВЗ

Вперше звітувати за оновленою формою єдиної звітності з ЄСВ, ПДФО, ВЗ необхідно за IV квартал 2022 року.

Законом України від 15.03.2022 р. №2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» внесено зміни до Закону України від 08.07.2010 р. №2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464), зокрема розділ VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону №2464 доповнено пунктом 9-20, згідно з положеннями якого роботодавці – платники єдиного податку, які обрали спрощену систему оподаткування – фізичні особи – підприємці, які належать до другої та третьої груп платників єдиного податку, а також юридичні особи, які належать до третьої групи платників єдиного податку (далі – Роботодавці), **мають право за власним рішенням не сплачувати єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування** (далі – єдиний внесок) за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України.

Суми єдиного внеску, нараховані та не сплачені роботодавцями, визначеними абзацом першим п. 9-20 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону №2464, сплачуються за рахунок державного бюджету, крім періодів, у яких наймані працівники, визначені абзацом першим цього пункту, отримували доходи у вигляді грошового забезпечення, з яких було сплачено єдиний внесок за рахунок державного бюджету.

У зв'язку з цим було приведено у відповідність та викладено в новій редакції Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (даті – Розрахунок) та внесено зміни до Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Порядок).

Щодо змін для платників єдиного внеску у формі Розрахунку та додатку 2 до цього Розрахунку

Внесено зміни до розділу I Розрахунку «Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу» в частині доповнення цього розділу новими рядками 1.6, 2.6, 3.7, 4.4, 6.4, що дозволить Роботодавцям відображати суми нарахованої заробітної плати за найманих працівників, яких було призвано на військову службу до Збройних Сил України у період мобілізації, які не отримували доходи у вигляді грошового забезпечення.

У відповідних рядках розділу II Розрахунку «Нарахування грошового забезпечення та єдиного внеску за військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового і начальницького складу та на суми допомоги жінкам-військовослужбовцям у зв'язку з вагітністю та пологами в розрізі місяців звітного кварталу (крім військовослужбовців строкової військової служби)» уточнено стосовно допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам-військовослужбовцям.

Щодо змін до Порядку

Структурно Порядок не змінився, він так само містить п'ять розділів.

Щодо загальних нововведень Порядку, то:

- внесено зміни до описової частини Порядку щодо внесених до Розрахунку нових рядків, що стосуються відображення Роботодавцями нарахованої заробітної плати та відповідно єдиного внеску за мобілізованих найманих працівників;
- внесено редакційні зміни до описової частини відповідних рядків Розрахунку, що стосуються допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам-військовослужбовцям;
- внесено зміни до додатку 1 до Порядку в частині доповнення цього додатку кодом категорії застрахованих осіб 75 «громадяни України, що підписали контракт добровольця територіальної оборони. Також додаток 1 до Порядку доповнено кодами категорій застрахованих осіб 76 – 80, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, за яких Роботодавці мали право за власним рішенням не сплачувати єдиний внесок:
- **76** – наймані працівники, яких було призвано під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, які не отримували доходів у вигляді грошового забезпечення;
- **77** – особи, які працюють на підприємствах та в організаціях всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, зокрема товариствах УТОГ та УТОС, яких було призвано під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, які не отримували доходів у вигляді грошового забезпечення;
- **78** – працююча особа з інвалідністю на підприємстві або в організації громадських організацій осіб з інвалідністю, в яких кількість осіб з інвалідністю становить понад 50%, яку було призвано під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, яка не отримувала доходів у вигляді грошового забезпечення;
- **79** – найманий працівник-особа з інвалідністю, який працює в товариствах УТОГ та УТОС, якого було призвано під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, який не отримував доходи у вигляді грошового забезпечення;
- **80** – найманий працівник-особа з інвалідністю, який працює на підприємствах та в організаціях всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, якого було призвано під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, який не отримував доходів у вигляді грошового забезпечення.

Щодо початку застосування нової форми Розрахунку

Оскільки Наказ №189 набув чинності з дня його офіційного опублікування (оприлюднено 09.08.2022), то звітувати за новою формою Розрахунку необхідно буде за IV квартал 2022 року.

HR КОНСАЛТИНГ

З 10 СЕРПНЯ 2022 РОКУ РОБОТОДАВЦІ МОЖУТЬ ЗАСТОСОВУВАТИ НОВУ ФОРМУ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З НЕФІКСОВАНИМ РОБОЧИМ ЧАСОМ

Закон України від 18.07.2022 р. №2421-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання деяких нестандартних форм зайнятості» (Закон № 2421-IX) набрав чинності з 10 серпня 2022 року (було опубліковано в "Голосі України" №162 від 09.08.2022 р.).

Цим законом передбачено запровадження особливої форми трудового договору – з нефіксованим робочим часом.

Законом № 2421-IX врегульовано питання нестандартних форм зайнятості для осіб, які виконують роботу на непостійній основі, забезпечується гнучкість у виборі організації трудових відносин, посилюється мобільність працівника при реалізації права на працю.

У Кодексі законів про працю в Україні (КЗпП) закріплено **нову форму трудового договору – «Трудовий договір з нефіксованим робочим часом»**, як особливий вид трудового договору, умовами якого заздалегідь не встановлено конкретний час виконання роботи, а обов'язок працівника виконувати таку роботу, яка виникає виключно у разі надання власником або уповноваженим ним органом передбаченої цим трудовим договором роботи без гарантування того, що така робота буде надаватися постійно.

Типова форма трудового договору з нефіксованим робочим часом має бути затверджена Мінекономіки.

Роботодавець самостійно визначає необхідність та час залучення працівника до роботи, обсяг роботи та в передбачений трудовим договором строк погоджує з працівником режим роботи та тривалість робочого часу, необхідного для виконання відповідної роботи.

Кількість укладених трудових договорів з нефіксованим робочим часом не може перевищувати 10% загальної кількості трудових договорів.

Юридичні особи та ФОП, які використовують найману працю менше ніж 10 працівників, зможуть укладати не більше одного трудового договору з нефіксованим робочим часом.

У договорі передбачено закріплення інформації про:

- спосіб та мінімальний строк повідомлення працівника про початок виконання роботи;
- спосіб та максимальний строк повідомлення від працівника про готовність приступити до роботи або відмовитися від її виконання у випадках, передбачених частиною сьомою цієї статті;
- інтервали, в які від працівника можуть вимагати працювати (базові години та дні).

Кількість базових годин не може перевищувати 40 годин на тиждень, а кількість базових днів не може перевищувати 6 днів на тиждень.

Працівник зможе відмовитися від виконання роботи у таких випадках:

- якщо роботодавець вимагає виконання роботи поза межами базових днів і годин;
- якщо йому було повідомлено про наявність роботи із порушенням мінімальних строків, визначених трудовим договором з нефіксованим робочим часом.

Однак відмова працівника від виконання роботи у базові дні та години, визначені договором, є підставою для притягнення його до дисциплінарної відповідальності.

Мінімальна тривалість робочого часу працівника, який виконує роботу на підставі трудового договору з нефіксованим робочим часом, протягом календарного місяця становить 32 години. Якщо працівник протягом календарного місяця виконував роботу менше 32 годин, йому повинна бути виплачена заробітна плата не менше ніж за 32 години робочого часу відповідно до умов оплати праці, визначених трудовим договором.

За змінами до ч. 5 ст. 8 Закону про ЄСВ, при нарахуванні заробітної плати (доходів) працівникам, які працюють за трудовим договором з нефіксованим робочим часом, ставка ЄСВ, встановлена цією частиною, застосовується до визначеної бази нарахування незалежно від її розміру.

19 ЛИПНЯ НАБРАВ ЧИННОСТІ ЗАКОН ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Закон від 01.07.2022 р. 2352-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин» діє з 19 липня (опубліковано 18.07.2022 в «Голосі України» №147 (7897)).

Основні зміни до законодавства про трудові відносини:

- **звільнено роботодавця** від обов'язку збереження середнього заробітку працівникам, **призваним на військову службу, із залишенням для цих працівників** місця роботи (посади);
- на час оголошення воєнного або надзвичайного стану усі повідомлення та документи з питань трудових відносин, накази (розпорядження) власника або уповноваженого ним органу можуть здійснюватися та вестися в електронній формі;
- запроваджено додаткову підставу для звільнення працівника – неможливість забезпечувати працівникові умови праці;
- введено додаткову підставу для розірвання трудового договору – відсутність працівника на роботі та інформації про причини такої відсутності понад чотири місяці;
- визначено порядок припинення трудового договору з працівником або фізичною особою, яка використовує найману працю у разі їх смерті, визнання судом безвісно відсутніми або оголошення померлими;
- визначається поняття сумісництва, що забезпечить можливість працівникам, які були вимушені покинути свої робочі місця, працевлаштуватися на іншій роботі;
- визначено, що окремі категорії службовців (які перебувають у простої, відпустках без збереження заробітної плати, або з ними можуть бути призупинені трудові договори) можуть здійснювати іншу оплачувану або підприємницьку діяльність (скасовуються на цей період окремі обмеження, передбачені законодавством у сфері запобігання корупції);
- встановлено чітко визначений строк, коли має бути виплачена заробітна плата за час відпустки, а саме не пізніше останнього дня, що передує дню початку відпустки;
- врегульовано питання виплати грошової компенсації за невикористані працівником дні щорічних відпусток, а також додаткової батьківської відпустки у разі його смерті, а саме – такі виплати входять до складу спадщини.

З 15 ЛИПНЯ 2022 РОКУ ДІЄ ПОРЯДОК ЩОДО ПОДАННЯ ПФУ Е-ВІДОМОСТЕЙ ПРО ТРУДОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Пенсійний фонд України постановою №8-3 запровадив черговість подання даних щодо трудової діяльності працівників, порядок повторного подання цих даних, а також подання окремих сторінок трудових книжок. Ці зміни почали діяти з 15 липня.

З 23 липня 2021 року діє Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника, фізичної особи – підприємця, фізичної особи, яка забезпечує себе роботою самостійно, в електронній формі.

Згідно з ним, відомості про трудову діяльність працівника подаються страхувальником за працівників або самим працівником до ПФУ в е-формі.

Постановою ПФУ №8-3 від 02.06.2022 р. внесено зміни до цього порядку.

Постанова №8-3 набирає чинності з 15 липня 2022 року (опубліковано 5 липня в "Офіційному віснику", набирає чинності через десять днів з дня її офіційного опублікування).

Постановою №8-3 запроваджено:

- **черговість подання даних про трудову діяльність працівників в е-формі.** Так, з дати набрання чинності змін відомості про трудову діяльність працівника в електронній формі можна подавати в будь-який період упродовж 5 років з дня набрання чинності Законом №1217, але першочергово слід подати відомості про трудову діяльність осіб, яким до настання пенсійного віку залишилося 2 і менше років, та про трудову діяльність осіб за період до 1 липня 2000 року;
- **зміни до правил передачі е-трудових до порталу послуг.** Відомості про трудову діяльність працівника подаються через веб-портал електронних послуг ПФУ в електронній формі у вигляді xml-файлу (Його структуру наведено в затвердженому Постановою №8-3 додатку) , одним із таких способів:
 - у вигляді копій передбачених законодавством документів, виготовлених шляхом сканування;
 - в оцифрованому вигляді – шляхом створення відповідного електронного запису в електронному кабінеті страхувальника або застрахованої особи, до якого додаються скановані копії документів, на підставі яких створюється запис.
- **необхідність подання тільки заповнених сторінок трудової книжки;**
- **порядок повторного подання трудових книжок.** Зокрема, повторно подаються відомості про трудову діяльність у випадку виправлення записів у разі виявлення неправильного чи неточного запису про періоди роботи за періоди страхового стажу після 01 липня 2000 року або створення неправильного чи неточного електронного запису в е-кабінеті страхувальника або застрахованої особи на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду України. Увага! При повторному поданні відомостей про трудову діяльність подаються титульна сторінка та сторінки зі змінами.
- **можливість подання відомостей про трудову діяльність особисто працівниками до ПФУ.** Зокрема, відомості про трудову діяльність зможуть подаватися до територіального органу ПФУ працівником особисто або через веб-портал електронних послуг ПФУ працівником чи страхувальником.
- **порядок подання даних у разі відсутності інформації в реєстрі застрахованих осіб.** Зокрема, у разі відсутності відомостей про прийняття на роботу, переміщення з одного структурного підрозділу до іншого або переведення на іншу постійну посаду або роботу, звільнення, поновлення на роботі, призупинення/відновлення дії трудового договору, а також про присвоєння, зміну або позбавлення рангу, розряду, класу, звання, категорії, складання присяги, стажування, навчання подаються страхувальником шляхом створення відповідного електронного запису в електронному кабінеті страхувальника.

A black and white silhouette of a person in profile, looking at a laptop. The person's hand is on the keyboard. The background is a light, textured grey. Overlaid on the right side of the image are several semi-transparent digital graphics, including bar charts, line graphs, and circular gauges, suggesting a data-driven or analytical context. An orange rectangular box is positioned on the left side of the image, containing the text 'ЮРИДИЧНИЙ КОНСАЛТИНГ' in white, bold, uppercase letters.

**ЮРИДИЧНИЙ
КОНСАЛТИНГ**

КОНТРАГЕНТ, ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ ДЕРЖАВОЮ-АГРЕСОРОМ: ЮРИДИЧНИЙ НЮАНС

Якщо до 24 лютого ведення справ із резидентами РФ було переважно питанням етичним, то вже після початку повномасштабної війни його було переведено в чітку обмежувальну площину. Ця інформація для тих, хто планує завершити розпочате з найменшими наслідками для власного бізнесу.

Основними документами щодо врегулювання відносин за участю осіб, пов'язаних з державою-агресором, є Постанова КМУ від 3 березня 2022 р. № 187 «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації» (Постанова № 187) та Постанова НБУ від 24.02.2022 №18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану».

Отже, на сьогодні **заборонено**:

1) виконання, зокрема й у примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є рф або такі особи:

- громадяни рф, крім тих, що проживають на території України на законних підставах;
- юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства рф;
- юридичні особи, створені та зареєстровані згідно із законодавством України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку у статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є рф, громадянин рф, крім того, що проживає на території України на законних підставах, або юридична особа, створена та зареєстрована відповідно до законодавства рф;

2) відчуження, передання в заставу, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження нерухомого майна, цінних паперів, корпоративних прав, транспортних засобів, повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання російською федерацією або особами, пов'язаними з державою-агресором, крім безоплатного відчуження на користь держави Україна;

3) відчуження, передання в заставу, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження нерухомого майна, цінних паперів, корпоративних прав, транспортних засобів, повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання на користь осіб, пов'язаних із державою-агресором, або на користь російської федерації.

Крім перелічених вище заборон, в Україні **працюють заборони в банківській системі**. Так, згідно з п. 15 Постанови № 18 зупинено здійснення обслуговуючими банками видаткових операцій за рахунками резидентів рф/рб, за рахунками юридичних осіб (крім банків), кінцевими бенефіціарними власниками яких є резиденти рф/рб. Цією ж нормою передбачено й винятки. Також п. 15¹ Постанови № 18 передбачено **заборону** на:

1) зарахування коштів на рахунки клієнтів фізичних осіб за переказами, ініційованими з використанням електронних платіжних засобів, емітованих учасниками міжнародних платіжних систем, що здійснюють свою діяльність на території рф/рб;

2) приймання в Україні електронних платіжних засобів (включаючи перекази, здійснення розрахунків і видачу готівки), емітовані учасниками міжнародних платіжних систем, що здійснюють свою діяльність на території рф/рб.

Також працює **заборона** на здійснення будь-яких валютних операцій:

- 1) з використанням російських і білоруських рублів;
- 2) учасником яких є юридична або фізична особа, що мають місцезнаходження (zareєстровані/ постійно проживають) в рф/рб;
- 3) для виконання зобов'язань перед юридичними або фізичними особами, які мають місцезнаходження (zareєстровані / постійно проживають) в рф та/або рб (п. 17 Постанови № 18).

Виятки, на які не поширюються заборони з п. 17, визначено п. 17² Постанови № 18.

Також, **підлягають зупиненню** незавершені нотаріальні дії за зверненням особи, пов'язаної з державою-агресором, визначеної Постановою № 187. У разі звернення такої особи за вчиненням нотаріальної дії нотаріус відмовляє в її вчиненні. Ці обмеження діють до набрання чинності законом щодо врегулювання відносин за участю осіб, пов'язаних із державою-агресором, і не поширюються на нотаріальні дії із засвідчення справжності підпису на заяві про вихід із громадянства рф та посвідчення заповіту військовополоненого, а також на звернення юридичних осіб, визначених абз. 5 – 8 пп. 1 п. 1 Постанови № 164.

Якщо ж склалася ситуація, коли ведення справи з контрагентом набуває колабораціоністських рис, юридично передбачено три варіанти виходу:

- прощення боргу відповідно до ст. 605 ЦКУ;
- припинення зобов'язання переданням відступного згідно зі ст. 600 ЦКУ;
- заміна боржника у зобов'язанні відповідно до ст. 520 ЦКУ.

Якщо згоди сторін немає, доведеться згадати норму ч. 1 ст. 617 ЦКУ, у якій визначено:

особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили.

Відповідальність – в Постанові № 187 прописано, що усі правочини (у тому числі довіреності), укладені з порушенням мораторію, визначеного п. 1 цієї постанови, у тому числі якщо ними передбачено відповідне відчуження в майбутньому, є нікчемними. Отже, такими, для визнання недійсності яких не потрібне окреме рішення суду (ч. 2 ст. 215 ЦКУ).

Крім того, не варто забувати про **відповідальність за колабораційну** діяльність за ст. 111¹ ККУ.

НОВИЙ ЗАКОН ПРО АКЦІОНЕРНІ ТОВАРИСТВА

Закон від 27.07.2022 № 2465-IX «Про акціонерні товариства» (Закон № 2465) офіційно опубліковано 20 серпня 2022 року в газеті «Голос України».

Цей Закон вносить багато змін до реєстрації та організації діяльності АТ, які набирають чинності переважно з 01.01.2023 р.

Закон спрямований на вдосконалення та подальшу гармонізацію законодавства про акціонерні товариства шляхом:

- запровадження механізму проведення загальних зборів із застосуванням електронного голосування;
- приведення ряду його норм у відповідність до законодавства ЄС;
- надання можливості запровадження в акціонерних товариствах однорівневої структури управління товариством;
- врегулювання питання відповідальності посадових осіб акціонерного товариства.

Закон також вносить зміни до низки нормативно-правових актів, зокрема, Цивільного, Господарського, Кримінального процесуального кодексів, законів «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про депозитарну систему України».

Відповідно до розділу XIX Закону «Прикінцеві та перехідні положення» Закон № 2465 набирає чинності з 1 січня 2023 року, крім:

- положень статей 36 - 55 Закону щодо проведення електронних загальних зборів та функціонування авторизованої електронної системи, які набирають чинності з 1 січня 2024 року;
- підпункту 20 пункту 3 розділу XIX, який набирає чинності з 1 січня 2024 року.

Зміни:

- удосконалення питання проведення загальних зборів акціонерного товариства шляхом запровадження механізму проведення загальних зборів із застосуванням електронного голосування;
- запровадження діяльності радника з корпоративних прав щодо розповсюдження досліджень, надання консультацій та будь-яких інших рекомендацій щодо корпоративних прав;
- можливість обрання акціонерним товариством однорівневої структури управління товариством шляхом створення ради директорів акціонерного товариства;
- врегулювання питання запровадження в акціонерних товариствах посади корпоративного секретаря, визначення його компетенції та повноважень, а також порядку обрання та відкликання корпоративного секретаря;
- вилучення із Закону України «Про акціонерні товариства» норм, які вимагають існування в акціонерних товариствах ревізійної комісії (ревізора);
- врегулювання питання відповідальності посадових осіб акціонерного товариства;
- запровадження механізму обліку часток товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю в обліковій системі Центрального депозитарію цінних паперів;
- врегулювання питань злиття, приєднання, виділу та поділу акціонерних товариств відповідно до норм Директиви 2017/1132/ЄС від 14 червня 2017 стосовно деяких аспектів законодавства про компанії.

Облік часток учасників ТОВ/ТДВ

За прикладом акцій АТ, змінами, внесеними Законом №2465 до Закону про ТОВ/ТДВ (нова ст. 15-1), передбачається, що учасники товариства у будь-який момент можуть прийняти рішення про облік часток таких учасників в обліковій системі, що ведеться Центральним депозитарієм цінних паперів на підставі відповідного договору з товариством, у порядку, встановленому комісією.

При цьому датою початку та припинення обліку часток товариства в обліковій системі часток є дата внесення відповідної інформації до ЄДР (найімовірніше, йдеться про облік часток учасників для діючого СК або у разі внесення змін до ЄДР щодо розміру СК зі зміною співвідношення часток учасників). Таке рішення належить до виключної компетенції загальних зборів ТОВ/ТДВ. Відповідні зміни у Законі про депозитарну систему набувають чинності з 01.01.2024 р.

Електронні загальні збори

Нагадаємо, що з початком пандемії до чинного Закону про АТ ще у березні 2020 року внесли зміни, які передбачали можливість проведення загальних зборів акціонерів дистанційно в порядку та строки, визначені тимчасовим порядком дистанційного проведення загальних зборів, затвердженим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (пп. 10 п. 5 Перехідних положень Закону про АТ).

Натомість уже новий Закон №2465 додатково до очних та дистанційних зборів статтею 38 передбачає проведення електронних загальних зборів без спільної присутності на них акціонерів (їхніх представників) виключно шляхом електронного заочного голосування акціонерів із використанням авторизованої електронної системи у порядку, встановленому цим Законом та нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Отже, йдеться не про збори онлайн через Інтернет чи із застосуванням спеціальних програм для проведення відеоконференцій, а про електронне заочне голосування з обов'язковою електронною авторизацією.

Норма щодо проведення електронних загальних зборів набуває чинності з 01.01.2024 р.

Говорячи про загальні збори, варто згадати й про те, що Законом №2465 передбачається скорочена процедура з повідомленням про проведення позачергових загальних зборів, яка здійснюватиметься не пізніше ніж за 15 днів до дати їх проведення за умови, що цього вимагають інтереси акціонерного товариства (ст. 45).

Як і раніше, рішення приймаються простою більшістю голосів, за винятком випадків (ч. 6 ст. 53 Закону №2465), коли:

- 1)** потрібно 3/4 голосів для прийняття таких рішень, як, зокрема, про внесення змін до статуту акціонерного товариства, про зміну типу акціонерного товариства; про зміну структури управління; про емісію акцій, анулювання викуплених акцій; про зміну розміру статутного капіталу, прийняття рішення про викуп товариством розміщених ним акцій та про припинення АТ;
- 2)** голосування стосується прийняття рішення про невикористання акціонерами переважного права на придбання акцій додаткової емісії, що потребує більше ніж 95% голосів акціонерів.

Зверніть увагу!

При цьому Закон прямо забороняє встановлювати голосування більш як 3/4 голосів при голосуванні за прийняття рішення з питань:

- про дострокове припинення повноважень посадових осіб органів акціонерного товариства;
- про звернення з позовом до посадових осіб органів акціонерного товариства про відшкодування збитків, заподіяних товариству;
- про звернення з позовом у разі недотримання вимог цього Закону при вчиненні значного правочину.

Статутний капітал та відчуження акцій

Закон зменшує розмір статутного капіталу з 1250 діючих мінімальних заробітних плат до 200 мінімальних заробітних плат на дату реєстрації для новостворених АТ (ч. 1 ст. 16 Закону №2465).

Крім того, поряд із ТОВ/ТДВ новим Законом №2465 знову запроваджено контроль за чистими активами — ч. 2 ст. 16 Закону. Так, якщо чисті активи АТ за даними останньої річної фінансової звітності становлять менше ніж 50% розміру зареєстрованого статутного капіталу або знизилися більше ніж на 50% порівняно з тим самим показником станом на кінець попереднього року, наглядова рада або рада директорів товариства протягом трьох місяців з дати затвердження такої фінансової звітності зобов'язана вчинити всі дії для поліпшення фінансового становища товариства, щодо зменшення статутного капіталу або його ліквідації тощо.

Щодо ТОВ/ТДВ, то варто нагадати про дії учасників, які мають більше чи менше ніж 50% СК. Передбачається, що учасник товариства, частка якого у СК менша за 50 відсотків, може вийти з товариства у будь-який час без згоди інших учасників. А ось учасник із часткою 50 або більше відсотків може вийти з товариства за згодою інших учасників (ч. 1, 2 ст. 24 Закону про ТОВ/ТДВ).

Закон №2465 доповнює ці правила ще одним: «Статутом товариства може бути встановлено, що учасник товариства, частка якого у статутному капіталі товариства становить 50 або більше відсотків, може вийти з товариства без згоди інших учасників. Відповідне положення включається до статуту товариства або виключається з нього одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь усі учасники товариства».

Структура управління АТ

З прийняттям Закону №2465 структура управління АТ може бути однорівневою або дворівневою.

Однорівнева	Дворівнева
Орган управління 1) загальні збори; 2) рада директорів (обов'язкова вимога щодо створення). Функції контролю та управління діяльністю АТ — рада директорів.	Орган управління 3) загальні збори; 4) наглядова рада; 5) виконавчий орган (рада директорів або одноосібний керівник). Функції контролю за поточною діяльністю — виконавчий орган. Функції контролю за роботою виконавчого органу та інших керівників — наглядова рада.

Рада директорів підзвітна загальним зборам та приймає рішення з усіх питань діяльності АТ, крім тих, що належать загальним зборам.

При цьому ПрАТ з кількістю акціонерів до 10 осіб (ч. 2 ст. 4 Закону №2465) можуть замість ради директорів створити одноосібний виконавчий орган (з повноваженнями ради директорів).

Водночас у ПрАТ, а також у товариствах, у статутному капіталі яких частка держави (прямо або опосередковано) перевищує 50%, створення радою директорів комітетів наглядової ради з винагород та комітету наглядової ради з питань аудиту (аудиторського комітету) є обов'язковим (ч. 2 ст. 68 Закону №2465).

Рішення про зміну однорівневої структури управління на дворівневу та навпаки приймається загальними зборами акціонерів не менше ніж трьома чвертями голосів.

Незалежні та невиконавчі члени органу ТОВ

Відповідно до нової ст. 39-1 Закону про ТОВ/ТДВ, у разі утворення наглядової ради до її складу можуть обиратися незалежні члени.

Незалежний член органу товариства — це фізособа, яка відповідає вимогам, установленим ст. 73 Закону України «Про акціонерні товариства», на яку не здійснюють будь-якого впливу інші особи у процесі прийняття рішень під час виконання нею своїх обов'язків.

Знову ж таки, якщо ми говоримо про ПрАТ, то не менше ніж 1/3 складу наглядової ради мають становити незалежні директори. При цьому кількість незалежних директорів не може становити менше ніж дві особи.

Кількість незалежних директорів у наглядовій раді АТ, у статутному капіталі якого частка держави прямо або опосередковано становить 50 і більше відсотків, має становити більшість членів наглядової ради (ч. 4 ст. 72 Закону №2465).

У разі утворення колегіального виконавчого органу до його складу можуть обиратися виконавчі або невиконавчі директори.

Невиконавчий член колегіального виконавчого органу — ради директорів (далі — невиконавчий директор) — це фізособа, яка обрана членом ради директорів товариства та здійснює функції нагляду, управління ризиками та контролю за діяльністю товариства та виконавчих директорів.

Невиконавчий директор не має права втручатись у поточну діяльність товариства в інший спосіб, ніж брати участь у прийнятті рішень радою директорів. Невиконавчий директор може бути незалежним членом такого виконавчого органу.

Управління поточною діяльністю АТ здійснюють виконавчі директори, а невиконавчі — функції з управління ризиками та контролю за діяльністю виконавчих директорів.

Інші зміни

Обов'язкове введення посади корпоративного секретаря

Така посада обов'язково вводиться в банках, страховиках, недержавних пенсійних фондах, інших АТ, що становлять суспільний інтерес за Законом про бухоблік, у ПрАТ з кількістю акціонерів — власників простих акцій 100 і більше осіб (ч. 1 ст. 85 Закону №2465).

Частково поновлено деякі положення щодо ТОВ/ТДВ та АТ у ЦКУ

Зокрема, норми щодо прав учасників (засновників, акціонерів, пайовиків) юросіб (корпоративні права), корпоративних прав та окремих організаційних питань товариств.

Захищено права міноритаріїв

Зокрема, розширено права міноритаріїв АТ (акціонерів, які володіють від 5% акцій) та учасників ТОВ/ТДВ (учасників від 5% частки СК), що мають право пропонувати питання для порядку денного загальних зборів (ч. 7 ст. 32 Закону про ТОВ/ТДВ), право на звернення до суду з позовами про відшкодування збитків, заподіяних юрособі її посадовою особою, коштом товариства.

Корпоративний договір

Договір, за яким акціонери товариства зобов'язуються реалізувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, є корпоративним договором та вчиняється в письмовій формі. За чинним Законом про АТ такий договір укладається виключно між акціонерами товариства (ст. 26-1). Відтепер додатковими сторонами корпоративного договору також можуть бути саме акціонерне товариство та треті особи (ст. 29 Закону №2465). При цьому, договір може бути оплатним або безоплатним.

Корпоративний договір, стороною якого є держава, територіальна громада, державне або комунальне підприємство чи юридична особа, у статутному капіталі якої 25 і більше відсотків акцій прямо чи опосередковано належать державі або територіальній громаді, оприлюднюється протягом 10 днів з дня укладення договору шляхом розміщення на офіційному вебсайті відповідного органу державної влади, органу місцевого самоврядування, а також на вебсайті АТ.

Деталізовано відповідальність посадових осіб АТ, зокрема:

— вводить солідарна відповідальність посадових осіб, якщо збитки завдані кількома особами, (ч. 1 ст. 90 Закону №2465);

— правочин щодо усунення чи обмеження відповідальності посадових осіб товариства за вчинення недобросовісних дій є нікчемним (ч. 3 ст. 90 Закону №2465);

— правочин щодо усунення чи обмеження відповідальності посадових осіб товариства за вчинення недобросовісних та нерозумних дій у ПрАТ/АТ, 50 або більше відсотків акцій якого прямо або опосередковано належать державі, є нікчемним (ч. 4 ст. 90 Закону №2465);

— особа, зацікавлена у вчиненні правочину, вчиненого з порушенням порядку отримання згоди на його вчинення, несе перед АТ відповідальність у повному розмірі заподіяних збитків (ч. 3 ст. 108 Закону №2465);

— особа, зацікавлена у вчиненні правочину із зацікавленістю, у разі вчинення такого правочину на гірших умовах, ніж ринкові, зобов'язана повернути товариству кошти у розмірі прибутку, отриманого такою особою прямо або опосередковано внаслідок вчинення такого правочину (ч. 4 ст. 108 Закону №2465).

Скасовано інститут ревізора (ревізійної комісії)

Перевірка фінансово-господарської діяльності АТ за результатами фінансового року здійснюється суб'єктом аудиторської діяльності, якщо інше не передбачено статутом АТ. Жодних ревізійних комісій чи ревізорів, як це передбачено ст. 73, 74 чинного Закону про АТ.

Оновлення інформації про бенефіціарів під час війни

Юридичні особи подають державному реєстратору інформацію про кінцевого бенефіціарного власника в обсязі, визначеному Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а також інформацію про структуру власності.

Положення про форму та зміст структури власності затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19 березня 2021 року № 163, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 червня 2021 року за № 768/36390 та набрало чинності 11 липня 2021 року.

Враховуючи вищезазначене, відлік строку оновлення інформації про кінцевих бенефіціарів у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (далі - Єдиний державний реєстр) на виконання пункту 4 розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 361-IX розпочався 11 липня 2021 року та мав закінчитись 11 липня 2022 року.

Разом з тим, у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, 03 березня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 2115-IX "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" (далі - Закон № 2115), підпунктом 1 пункту 1 якого встановлено, що фізичні особи, фізичні особи - підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.

Підпунктом 2 пункту 1 Закону № 2115 визначено, що у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців, юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених підпунктом 1 цього пункту.

Особи, які не мають фізичної можливості протягом строку, визначеного цим Законом, подати звітність чи документи, зазначені у підпункті 1 цього пункту, у зв'язку з безпосередніми наслідками їх участі у бойових діях, звільняються від адміністративної та/або кримінальної відповідальності та подають звітність чи документи протягом одного місяця з дня закінчення наслідків, які унеможливили їх подання (підпункт 3 пункту 1 Закону № 2115).

З огляду на вищенаведені правові норми можна дійти висновку про те, що встановлені Законом № 361 зобов'язання щодо оновлення відомостей про КБВ підпадають під дію норм Закону № 2115, що має наслідком перенесення закінчення строку для такого оновлення та, відповідно, здійснення оновлення таких відомостей без справляння адміністративного збору в межах перенесеного строку.

Разом з тим, юридичні особи, які бажають на даний момент здійснити оновлення відомостей про кінцевих бенефіціарів на виконання пункту 4 розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 361-IX, мають юридичне право та технічну можливість зробити це, звернувшись до відповідного суб'єкта державної реєстрації.

Таким чином, граничну дату оновлення даних про кінцевих бенефіціарів юросіб перенесено, про це повідомив Мін'юст у листі від 26.07.2022 р. [№60780/8.4.3/32-22](#).

Це можна зробити в термін до закінчення 3 місяців після війни. І протягом цього строку здійснення оновлення таких відомостей відбуватиметься без справляння адміністративного збору.

У разі бажання СГ можуть й на даний момент здійснити оновлення відомостей про КБВ. Вони мають юридичне право та технічну можливість зробити це, звернувшись до відповідного суб'єкта державної реєстрації.

І тим, хто має таку можливість, варто це зробити, не чекаючи закінчення війни.

A top-down view of a desk with various office supplies. A white keyboard is in the center. To its left are three black pens. Below the keyboard is a spiral-bound notebook with a black pen resting on it. To the right of the keyboard are several paper clips. In the top left corner, there are two small silver figurines and a potted plant. On the right side, the word 'BUSINESS' is spelled out vertically using letters cut from paper.

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ

B
U
S

S

N

S

—

B

S

S

КОНТРОЛЬОВАНІ ІНОЗЕМНІ КОМПАНІЇ: РОЗРОБЛЕНО ПРОЄКТИ ЗВІТІВ ТА ЗМІНИ ДО ДЕКЛАРАЦІЇ З ПРИБУТКУ

ДПСУ оприлюднила проєкти форм Звіту про контрольовані іноземні компанії, скороченого Звіту про контрольовані іноземні компанії, а також відповідні зміни до декларації з податку на прибуток

Нагадаємо, що відповідно до Закону №466 ПКУ доповнено статтю 39-2 «Контрольовані іноземні компанії». Зокрема, пп. 39-2.5.2 ПКУ передбачено, що контролюючі особи зобов'язані подавати звіт про контрольовані іноземні компанії до контролюючого органу одночасно з поданням річної декларації про майновий стан і доходи або податкової декларації з податку на прибуток підприємств за відповідний календарний рік засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог закону щодо електронного документообігу та кваліфікованого електронного підпису.

Крім того, передбачено зазначення у Звіті про контрольовані іноземні компанії розрахунку скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії відповідно до вимог статті 39-2 ПКУ, розміру такого прибутку, що включається до складу загального оподаткованого доходу контролюючої особи.

З огляду на це, **ДПСУ розробила та оприлюднила проєкт наказу Мінфіну, яким пропонується:**

1) Затвердити:

- форму Звіту про контрольовані іноземні компанії з додатками К, ТЦ, ЦП;
- форму скороченого Звіту про контрольовані іноземні компанії;
- Порядок заповнення Звіту про контрольовані іноземні компанії, скороченої форми Звіту про контрольовані іноземні компанії і подання до контролюючого органу. Дія цього Порядку поширюється на юросіб – резидентів України та фізосіб – резидентів України, що є прямими або опосередкованими власниками (контролерами) контрольованої іноземної компанії.

2) Внести зміни до декларації з податку на прибуток підприємств:

- викладено у новій редакції додаток КІК до рядка 06.1 КІК Податкової декларації з податку на прибуток підприємств;
- виключаються додатки КІК-К до рядка 02 КІК-К додатка КІК до рядка 06.1 КІК Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, КІК-ТЦ додатка КІК до рядка 06.1 КІК податкової декларації з податку на прибуток підприємств, КІК-ЦП до рядка 1.2 КІК-ЦП додатка 1.3 КІК-ЦП до рядка 02.1 КІК-К Податкової декларації з податку на прибуток підприємств.

У разі затвердження цей наказ набере чинності з дня його офіційного опублікування.

ЗАТВЕРДЖЕНО ПОРЯДКИ ВІДПОВІДНОСТІ УМОВ КОНТРОЛЬОВАНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИНЦИПУ «ВИТЯГНУТОЇ РУКИ»

З 1 січня 2023 року запрацюють порядки встановлення відповідності умов контрольованих операцій із сировинними товарами принципу «витягнутої руки».

Мінфін наказом від 18.01.2022 р. № 19 (zareєстрований в Міністерстві юстиції 16.06.2022 р. за №662/37998) затвердив:

- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки» (загальний);
- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту зернових, олійних культур та продуктів їх переробки принципу «витягнутої руки»;
- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту залізорудної сировини принципу «витягнутої руки»;
- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з імпорту енергетичного та коксівного вугілля принципу «витягнутої руки»;
- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з імпорту нафтопродуктів та зріджених вуглеводневих газів принципу «витягнутої руки»;
- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту чавуну, брухту чорних металів та металопродукції з чорних металів принципу «витягнутої руки»;
- Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту та імпорту феросплавів принципу «витягнутої руки».

Порядками визначено:

- пріоритетність методу порівняльної неконтрольованої ціни;
- особливості здійснення коригувань співставності операцій із сировинними товарами;
- особливості застосування інших методів трансфертного ціноутворення (підходи до функціонального аналізу, визначення бізнес-моделей, вибору сторони, що досліджується, використання зовнішніх джерел інформації);
- особливості застосування котирувальних цін та коригувань у розрізі груп сировинних товарів (зернові, олійні культури, нафтопродукти, феросплави, металопродукція тощо).

Цей наказ набере чинності з 1 січня 2023 року, але не раніше дня його офіційного опублікування.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ

**Номер підготовлений до випуску
експертами практики
Аутсорсингу фінансового менеджменту
та бухгалтерського обліку**

У разі виникнення питань з наданих матеріалів,
будь ласка, надсилайте свої коментарі або
пропозиції за адресою:

info@ebskiev.com

Будемо вдячні за зворотний зв'язок!